

MILIEU- EN NATUURRAAD VAN VLAANDEREN

Sterk door overleg

Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

O p r o e p

voor een Vlaamse Strategie voor

Duurzame ontwikkeling (STRADO)

vastgesteld op 7 oktober en 12 oktober 2004

D/2004/7080/A40

Overname wordt verwelkomd, mits bronvermelding

© 2004 Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
Kliniekstraat 25, 4de verdieping
B-1070 Brussel
tel. 02-558 01 30
fax 02-558 01 31
e-mail: info@minaraad.be
internet: www.minaraad.be

De heer Yves Leterme
Minister-president van de Vlaamse Regering
Martelaarsplein 19
1000 Brussel

Datum: 12 oktober 2004
Ref.: 03.04/LI/04/774
Betreft: Een Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling

Mijnheer de minister-president,

Met deze brief roepen de MiNa-Raad en de SERV de Vlaamse regering op om aan duurzame ontwikkeling een concrete Vlaamse invulling te geven en een volwaardige Vlaamse STRategie voor Duurzame Ontwikkeling (STRADO) uit te werken.

De SERV en de MiNa-Raad willen actief bijdragen aan die opmaak van een Vlaamse STRADO. Zij hebben daarom het initiatief genomen om een gezamenlijk traject voor kennisversterking en beleidsadvisering op het vlak van duurzame ontwikkeling uit te werken. Deze oproep aan de Vlaamse regering is daarin de eerste stap.

De oproep van de SERV en de MiNa-Raad is gebaseerd op een aantal inhoudelijke en formele motieven.

Wat de **inhoudelijke motieven** betreft, waarderen de SERV en de MiNa-Raad dat de Vlaamse regering werk wil maken van een grotere harmonie tussen de economische, de sociale en de milieukundige dimensies van de Vlaamse samenleving. Een indicatie daarvoor is de passus in het Vlaamse regeerakkoord dat de Vlaamse regering *“een krachtige stimulans wil geven aan een toekomstgerichte en duurzame economie, waarin welvaart, welzijn, sociale rechtvaardigheid en ecologisch evenwicht onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en waarin iedereen kan participeren”* (p. 11). Belangrijke uitdagingen die het regeerakkoord binnen deze dimensies ziet, zijn o.m. het streven naar een betekenisvolle vooruitgang van de milieukwaliteit, een vergaande ontkoppeling tussen economische groei en milieu-impact en het oplossen van knelpunten op het vlak van werkgelegenheid, armoede, gezondheidszorg en vergrijzing. Sinds de wereldtop van Rio de Janeiro in 1992 hanteert de internationale gemeenschap het begrip “duurzame ontwikkeling” als een beleidsconcept voor een dergelijke geïntegreerde benadering van de economische, sociale en ecologische bezorgdheden.

De MiNa-Raad en de SERV geloven sterk in de meerwaarde van een beleid gericht op duurzame ontwikkeling. Dit is het voorbije decennium tot uiting gekomen in tal van publicaties en aanbevelingen van deze raden. De meerwaarde van duurzame ontwikkeling ligt in essentie in de verbetering van de kwaliteit van het beleid en van de beleidsprocessen doordat deze uitdrukkelijk streven naar een evenwicht en vooral naar een synergie tussen de grote ecologische, sociale en economische uitdagingen. Dergelijke beleidsprocessen trachten de potentiële tegenstellingen tussen deze dimensies in een vroeg stadium te onderkennen en in troeven om te zetten. Essentiële kenmerken van een beleid inzake duurzame ontwikkeling zijn verder de bijzondere aandacht voor de lange termijn en voor de internationale dimensie als kaders voor beleidsbeslissingen op korte termijn. Elementair is ook de maximale samenwerking tussen betrokken beleidsdomeinen en een actieve participatie van maatschappelijke actoren zowel bij de vorming als bij de uitvoering van het beleid.

Naast deze inhoudelijke motieven om werk te maken van een beleid inzake duurzame ontwikkeling bestaan er ook belangrijke **formele argumenten** in de vorm van internationale afspraken. De Vlaamse regering heeft in het regeerakkoord zelf al aangegeven dat ze “een actieve bijdrage wil leveren aan de Europese en internationale engagementen inzake duurzame ontwikkeling” (p. 81). Eén van die engagementen is de verbintenis, aangegaan op de Wereldtop voor duurzame ontwikkeling van september 2002 in Johannesburg, om nationale strategieën voor duurzame ontwikkeling uit te werken en vanaf 2005 met de uitvoering daarvan te beginnen. In de marge van die wereldtop was er ook de conferentie van regionale overheden (met onder meer de Vlaamse en Waalse regeringen) die op 31 augustus 2002 de zogenaamde Gauteng-verklaring onderschreef. Deze bevat het engagement “om – in samenwerking met een zo breed mogelijke groep relevante belangengroepen – strategieën inzake duurzame ontwikkeling uit te werken als omkadering van al hun andere beleidsstrategieën, hierbij ervoor zorgend dat elke strategie duurzaam is en dat ze elkaar onderling ondersteunen.”

Op Europees niveau werd in juni 2001 op de top van Göteborg een milieudimensie toegevoegd aan de bestaande sociaal-economische strategie van Lissabon, als eerste stap naar een volwaardige communautaire strategie inzake duurzame ontwikkeling. Later is deze strategie vervolledigd met een reeks krachtlijnen voor de mondiale effecten van het beleid van de Europese Unie. In de conclusies van Göteborg verzocht de Europese Raad de lidstaten een eigen nationale strategie op te stellen. De SERV en de MiNa-Raad steunen deze internationale engagementen.

Ondanks deze motieven zijn de bestaande Vlaamse initiatieven op het vlak van duurzame ontwikkeling momenteel vrij bescheiden. Eind 2003 werd een voorbereidende studie “Vlaams structureel overleg voor Duurzame Ontwikkeling” uitbesteed aan het HIVA en in maart 2004 heeft de Vlaamse regering de bestaande interdepartementale werkgroep duurzame ontwikkeling geformaliseerd. Met het oog op de uitwerking van een nationale strategie heeft de inbreng van Vlaanderen zich beperkt tot de intentie om actief te participeren aan een intergouvernementele werkgroep. Die inbreng vanuit de gewesten is ook nodig. Het is immers duidelijk dat het Federaal Plan Duurzame ontwikkeling niet kan

doorgaan voor een dergelijke nationale strategie omdat het zich in principe beperkt tot de federale bevoegdheden. In de praktijk zijn er echter sterke raakvlakken of overlappings met gewestelijke bevoegdheden.

Om tot een Vlaamse visie op duurzame ontwikkeling te komen en die in te brengen bij de opmaak van een nationale strategie, is een initiatief van de Vlaamse regering noodzakelijk. Gezien het krappe tijdschema dat in internationaal verband is overeengekomen, moet dat snel gebeuren.

De SERV en de MiNa-Raad vragen dan ook dat de Vlaamse regering zo snel mogelijk een formele beslissing neemt over **een kader voor de uitwerking van een Vlaamse STRADO**. Die beslissing moet o.m. het opmaakproces uittekenen, een timing vastleggen en enkele essentiële kenmerken van de strategie definiëren. Op basis daarvan moet Vlaanderen in de loop van 2005 actief kunnen bijdragen tot de uitwerking van een nationale strategie.

Om tot een volwaardige Vlaamse STRADO te komen, moet echter een reeks belangrijke voorwaarden vervuld worden:

- De Vlaamse regering moet werk maken van een daadwerkelijk politiek engagement én dit engagement via een **krachtig politiek leiderschap** realiseren. De beslissing van de Vlaamse regering om duurzame ontwikkeling als een maatschappelijk gericht en beleidsdomein overstijgend beleidsproject in het bevoegdheidspakket van de minister-president op te nemen is een belangrijke stap in die richting.
- De Vlaamse regering moet niet streven naar een allesomvattend plan maar wel naar een strategie in de echte zin van het woord, met name **een samenhangend geheel van lange termijnvisie en -doelstellingen voor een reeks prioritaire thema's** en een aantal strategische maatregelen om die waar te maken. De strategie moet een structurerend kader bieden voor doelstellingen op kortere termijn en voor beleids- en planningsprocessen die op Vlaams niveau bestaan, in herziening of in uitwerking zijn. De strategie mag evenmin een veredeld milieubeleidsplan zijn, maar moet op evenwichtige wijze alle dimensies van duurzame ontwikkeling aan bod laten komen. Hoewel het Pact van Vilvoorde (met 21 doelstellingen voor de 21e eeuw) vanuit een oogpunt van duurzame ontwikkeling nog onvolledig is en verdere aan- en invulling behoeft, vormt het op dit ogenblik de best beschikbare opstap voor een Vlaamse STRADO.
- De Vlaamse regering moet haar strategie interactief ontwikkelen. Zij moet gestoeld zijn op **voorafgaande verkenningen** die de te maken strategische keuzen en dilemma's expliciteren en waarover **maatschappelijke discussies worden georganiseerd**. Op die manier kan de noodzakelijke betrokkenheid en inbreng van alle relevante actoren worden verzekerd en kan een draagvlak voor duurzame ontwikkeling ontstaan. Met het oog op die interactie is het cruciaal dat de Vlaamse regering ook de rol van middenveldorganisaties erkent en bestaande adviesorganen in een vroeg stadium inschakelt.

De SERV en de MiNa-Raad willen actief bijdragen aan de opmaak van een Vlaamse STRADO. Zij hebben daarom het initiatief genomen om een gezamenlijk traject voor ken-

nisversterking en beleidsadvisering op het vlak van duurzame ontwikkeling uit te werken. Deze oproep aan de Vlaamse regering is daarin de eerste stap.

De volgende stap in dit gemeenschappelijk traject is de uitwerking van een aanbeveling over de wijze waarop Vlaanderen de transitie naar duurzame ontwikkeling procesmatig en institutioneel moet aanpakken (begin 2005). De kernvraag voor een strategie gericht op duurzame ontwikkeling is volgens de SERV en de MiNa-Raad immers hoe de voormelde drie voorwaarden concreet kunnen worden gerealiseerd. Wat is er op het vlak van processen, structuren, instrumenten en capaciteiten, en meer algemeen op vlak van *governance*, nodig om terzake vooruitgang te boeken?

Verder zullen de raden samenwerken bij de formulering van suggesties voor de selectie en uitwerking van concrete prioritaire beleidsthema's voor een Vlaamse operationalisering van duurzame ontwikkeling (voorjaar 2005).

Mijnheer de minister-president,

Wij hopen dat we met deze gezamenlijke oproep de nieuwe Vlaamse regering kunnen aanmoedigen om snel een beleidsproces gericht op een Vlaamse Strategie voor Duurzame Ontwikkeling in gang te zetten. We kijken in het bijzonder uit naar de initiatieven die u hierin als coördinerend minister ongetwijfeld zult nemen en gaan ervan uit dat u zowel de SERV als de MiNa-Raad daar nauw bij zult betrekken.

Met de meeste hoogachting,

Johan Bortier
Voorzitter SERV

Prof. em. dr. R. Verheyen
Voorzitter MiNa-Raad